het niet doen, wanneer die zoon den vader in zijn zondige daden niet navolgt.

Straf*bedreiging* is nog geen straf*voltrekking*.

Maar hier, bij de ballingen aan den Chebar is juist de straf reeds voltrokken?

Zeker.

Doch wijl bij hen het persoonlijk schuldgevoel ontbreekt, laat God wijzen op wat Hij zou hebben kunnen doen en op wat Hij zal doen.

God is niet onverschillig ook voor de *handelingen* der menschen.

En in zijn opkomen voor het recht der individualiteit gaat de priester-profeet Ezechiël tot het uiterste.

In de omgeving van de ballingen aan den Chebar, die van geen persoonlijke schuld wilden weten, was dit noodig.

Niet alleen zal de ziel die zondigt sterven, maar een mensch kan ieder oogenblik vergolden worden naar zijn *doen*, zijn handelen. Als de rechtvaardige zich afkeert van zijn gerechtigheid en onrecht doet, en sterft in dezelve, hij zal in zijn onrecht, dat hij gedaan heeft, sterven (vs. 26).

Maar als de goddelooze zich bekeert van zijne goddeloosheid, die hij gedaan heeft, en doet recht en gerechtigheid, die zal zijn ziel en het leven behouden (vs. 27).

Ezechiël handhaaft hier tegenover haar miskenning de persoonlijke verantwoordelijkheid; tegenover een met opzet misbruiken van de solidariteit, drijft hij de subjectiviteit op de spits.

Toch blijft de sanctie van de wet in den kring des Verbonds ongerept.

En het is deze sanctie, welke met haar bedreiging ieder, die onder het Verbond leeft, door de zielsaandoening van vrees voor ellende over zijn nageslacht te brengen, tegen ontrouw; door de zielsaandoening van hope op barmhartigheid voor zijn nageslacht, tot trouw aan den God des Verbonds dringt.

Maar ook al dragen de kinderen de straf van de trouweloosheid hunner vaderen — straf in tijdelijke ellende — een kind van zulke vaderen, dat zich opnieuw in Christus aan God verbindt, ziet zich ontheven ook van deze straf, en waar het lijden dan toch nog blijft, weet hij, dat dit hem niet meer toekomt als vergelding van schuld.

„In de eeuwige pijn".

> En deze zullen gaan in de eeuwige pijn; maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven.
> Matth. 25 : 46.

Emerson, een der edelste denkers onder Amerika's niet-orthodoxe voormannen, zei eens, over het leven na den dood sprekende: „Gij, mannen der teedere zachtheid, gij maakt de hel tot een zoo aanlokkelijk land, *that soon emigration will take an other direction*."

Letterlijk wil dit zeggen: „Gij maakt de hel zoo mooi, dat de landverhuizing een anderen koers zal gaan nemen." Maar, natuurlijk, men moet zich als Amerikaan in Amerika denken, om het geestige van dat zeggen ten volle te voelen.

In Amerika is landverhuizing uit Europa de groote macht geweest, die het blanke ras er heen bracht, den grondslag legde voor Amerika's grootheid, en nog steeds de kracht van Amerika voedt.

De stroom van die landverhuizing hield steeds koers naar Amerika, omdat Amerika zoo onmetelijk groot, zoo onuitputtelijk rijk was, en, bij vergelijking met andere landen, de gelukkigste positie voor het menschelijk leven, nu reeds, en vooral in de toekomst beloofde.

Te zeggen: „Ge maakt de hel zoo aanlokkelijk, dat de landverhuizing een anderen koers dreigt te nemen," houdt dus in: Gij maakt van de hel een zoo bekoorlijke wereld, dat ze een gelukstaat, rijker zelfs dan Amerika aan levensgeluk, in veler schatting begint te worden, en dat de ellendigen die uit Europa nu hun weg naar Amerika vinden, straks door zelfmoord liever zullen oversteken naar uw hel.

Het staat er mee als met de gevangenis in landen, waar valsche philantrophie aan het werk toog.

Vroeger, het wordt grif erkend, werd het kerkerhol opzettelijk vaak zoo onmenschelijk ingericht, dat wie er in gekerkerd werd, soms erger dan een wild dier behandeld werd. Dat hiertegen nu reactie opkwam, juicht elk Christen toe.

Maar toen sloeg men over in het andere uiterste, en richtte de gevangenissen, hier en daar, zoo keurig en aantrekkelijk in, dat de vagebond en bandiet er een soort paleis vond, in vergelijking met het krot waarin hij dusver huisde.

Tengevolge hiervan is het meer dan eens voorgekomen, dat iemand opzettelijk iets wegstal, om in dat gevangenis-paleis een onderkomen en goede verzorging te vinden; ja, dat wie er uit moest, omdat hij zijn tijd uit had gezeten, terstond weer stal, om zich de poort van het gevangenis-paleis weer te zien ontsluiten.

En op dienzelfden weg, wilde Emerson zeggen, beweegt gij, weeke Christenen, u ook met het beeld, dat ge u van de hel ontwerpt. Ge maakt u die hel zóó verlokkend en dragelijk, dat het voor meer dan één haast een uitkomst zou zijn, zoo hij er heen kon; en zoo werkt ge den zelfmoord in de hand.

Die Emerson nu was geen orthodox man, maar een modern prediker; doch zelfs voor zulk een man ging dat mooi-kleuren van den staat der goddeloozen na den dood toch *te ver*.

Nu zijn de lezers en lezeressen van *De Heraut* wel streng-rechtzinnig, en Emerson kan hun man niet zijn. Maar is daarom zijn geestig wederwoord ook voor hen niet van beteekenis?

Of wat dunkt u?

Kunt ge zeggen, dat in onze kringen het klaar en aangrijpend besef van wat *„de eeuwige pijn"* is, metterdaad leeft en werkt?

Is het een gedachte, die in uw overlegging, in uw spreken, in uw belangstelling voor uw naaste, een breede plaats inneemt? Is het een actief element in uw opvoeding, in de prediking, in wat ge leest? En deedt ge wezenlijk de ervaring op, dat de schrik voor die „eeuwige pijn" van zonde afhield, met de wereld breken deedt, en velen tot krachtdadige bekeering bracht?

En dan zijn er zeker, die, zwaarmoedig en bang van ziel, onder de gedachte aan die „eeuwige pijn" gebogen en gedrukt gaan. Doch dat zijn meest zielszieken, in wier bewustzijn het evenwicht tusschen wat in hen opwelt en hetgeen ze bewust willen, droef verbroken werd, en wier afgedooldheid van zin zich nu, langzaam aan, op de vraag naar hun eeuwige toekomst wierp, en hen omknelde als met banden des doods.

Diep beklagenswaardige zielskranken, aan wie geen deelneming der vertroostende liefde ooit te veel is besteed.

Maar van dezen spreken we nu niet. We hebben het oog op de gezonden van zinnen, op de niet gebonden geesten, op wie nog helder van besef en begrip zijn, en vragen of ge onder die gelukkigen in uw orthodoxe omgeving, als regel, veel bezig zijn met die „eeuwige pijn" ontwaard hebt?

En kan dan het antwoord wel een ander zijn, dan dat men, ja, het bestaan van een hel niet omkent, en niet anders kan inzien, of wie onberouwelijk sterft, moet daar zijn eeuwige toekomst vinden, maar dat men voor het overige het te druk en te bezig heeft, om er dieper op in te gaan, en voorts de hel laat voor wat de hel dan zijn moge.

Dat er een uiteengaan in tweeën na den dood is, of althans na het oordeel, staat in de Schrift vast.

Reeds in het Oude Testament heette het: „Die in het stof der aarde zijn, zullen ontwaken, deze ten eeuwigen leven en gene tot versmaadheden en afgrijzen."

En Jezus zelf heeft dat tot tweemalen bevestigd.

Eerst door wat we lezen in Joh. 5 : 29, waar staat: „Verwondert u daarover niet, want de ure komt, in welke allen die in de graven zijn zijne stem zullen hooren, en zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben, tot de opstanding der verdoemenis."

En nogmaals evenzoo, kort voor zijn gang naar het Kruis, toen hij (Matth. 25 : 46) sprak: „En dezen zullen gaan in de eeuwige pijn, maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven."

Hier dus geen aarzeling en geen verbloemen, maar beslistheid en aangrijpende ernst.

Het is hetzelfde als wat Jezus elders sprak: „Daar zal weening zijn en knersing der tanden".

Hier de worsteling; met den dood de beslissing; in het oordeel de uitspraak van het vonnis; en voorts een splitsing, een uiteengaan van wie hier saâm leefden en saâm werkten, in twee geheel tegenovergestelde stroomingen de ééne rechts de andere links voor alle eeuwigheid uitvloeiende, en die strooming rechts een uitgang in gelukzaligheid, gelijk die strooming links een uitgang in rampzaligheid.

Ook komt hier teekening bij.

Soms wordt van een poel des vuurs gesproken; doch dit voor 't oogenblik daargelaten, sprak Jezus zelf, om op onze verbeelding te werken, van „een buitenste duisternis", van „een vuur dat niet wordt uitgeblusscht", en van „een worm die nooit sterft."

En zeker moet ook dit verbeeldende onder de oogen worden gezien, maar toch ligt niet daarin de kern der zaak.

Die kern is en blijft, of er na den dood, of althans na het oordeel, al dan niet eeuwige jammer is weggelegd voor wie onberouwelijk wegsterft.

En dit nu staat voor heel de Schrift, staat voor Jezus en voor zijn apostelen onverwrikbaar vast.

Er komt scheiding, en die scheiding wordt voor wie als een vijand Gods sterft, het begin van een zeer bange toekomst.

Maar zie nu, hoe men ook op dit punt de openbaring der Schrift óf ombuigt en feitelijk terzij zet, óf, erger nog, in het aangezicht weerspreekt.

En dan stuit ge al aanstonds op een niet zoo kleine groep, én onder de mannen van hoogen stand, én onder de kleinere zaakmenschen, én helaas ook onder hen die met de hand arbeiden, die kortweg zeggen: „Met den dood is het uit; er is geen leven na dit leven; het vroegere geloof aan onsterfelijkheid was niets dan zelfbedrog."

Een tweede groep spreekt zoo vermetel niet, maar slingert in twijfel op en neder. Men vindt dan de gedachte aan een onsterfelijk aanzijn na den dood verleidelijk schoon. Men heeft er wel sympathie voor. Men geeft toe dat er veel voor pleit. Maar *weten*, zoo luidt de twijfelmoedige conclusie, kunnen we omtrent hetgeen na den dood volgt niets, en veel minder nog weten we er iets van, welk lot, als er onsterfelijkheid is, ons na den dood wacht. Sommigen neigen in dien twijfel tot de heidensche gedachte van een zielsverhuizing.

Die laatste groep is alzoo minder vermetel en ruw dan de eerste. Er spreekt in hun gevoelen meer vatbaarheid voor indrukken, een sterker geestelijke trek, iets meer ideaals. Maar hierin komen beide groepen overeen, dat noch de ééne noch de andere gelooft dat we in de Schrift een openbaring Gods voor ons hebben, en dat ze beide het hoog gezag van Jezus' woord zonder schroom verwerpen.

Doch nu komen *de halven*. Mannen die de Schrift met de ééne hand handhaven en met de andere hand ontzielen. Die half orthodoxen bedoelen we, die wel aan onsterfelijkheid gelooven, die wel nog aan de Schrift hechten, die wel nog voor Jezus buigen, maar die al wat er geschreven staat uitleggen op hun eigen manier, en zoo in de Schrift allerlei wijsgeerige theorieën indragen.

Van dien kant krijgt men dan telkens te hooren, dat God liefde is, en dat het onmogelijk zou zijn, aan de oneindige liefde Gods te gelooven, indien we voor waar moesten aannemen wat de Schrift ons van die „eeuwige pijn" meldt.

Men zegt: „Dat kan niet. Dat kan niet waar zijn. Zóó verstaan, zou alle ontferming en alle barmhartigheid, ja alle goedertierenheid van God zijn te niet gedaan." En hiervan uitgaande, buigt men dan wat de Schrift en in die Schrift Jezus getuigt, zóo om, dat er wel na den dood verschil is, maar dat de opvoeding en reiniging der onvolmaakt gestorvenen na den dood zal worden voortgezet, en dat, na korter of langer, ieder uit een vrouw geborene ten eeuwigen leven ingaat.

In de gelijkenis van Lazarus en den rijken man heet het naar Jezus woord: „Boven dit alles, tusschen u en ons is een groote klove, zoodat degenen die van hier tot u zouden willen overkomen, niet zouden kunnen, noch ook die daar zijn, van daar tot ons zouden kunnen overkomen."

Maar dit juist achten die halven beter te weten.

Huns inziens kan dit *wel*. Hun inziens geburt dat. Ja, zelfs is dit, naar hun beweren, de regel; een regel zoo vast, dat ze ten slotte voor allen doorgaat.

Voelt ge nu niet, waartoe zulk zeggen leiden moet?

Amsterdam, 16 Sept. 1904.

Petronella-hospitaal.

De vacature, die door het vertrek van Dr. Esser aan het Petronella-hospitaal ontstaan was, zal binnenkort op gelukkige wijze worden vervuld.

Het is toch aan den Kerkeraad te Amsterdam gelukt, den heer Dr. F. G. van Marle, die kort geleden op een uitnemend proefschrift aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam promoveerde en die jarenlang als assistent aan het Buitengasthuis gewerkt heeft, voor drie jaren te engageeren. Reeds de volgende week hoopt hij naar Indië te vertrekken om zich daar aan den zendingsarbeid te wijden.

Waardeering verdient het zeker, dat deze jonge doctor, die door flinke voorbereiding en degelijke kennis in ons land alle kans had op een schitterende carrière, aan de roeping van Amsterdam's Kerkeraad gevolg gaf. Hier werd veel opgeofferd, omdat hooger beginsel drong. En juist dat geeft hope, dat zijn komen te Djogja niet alleen voor het Hospitaal, maar voor heel onze Zending ten zegen zal zijn.

Daarom gaan onze beste wenschen met dezen broeder mede. God geleide hem veilig en sterke hem voor de taak, die hem wacht.

Publiciteit.

Een lezer van ons blad, die de belangstelling van de leden der gemeente in kerkelijke zaken gaarne vermeerderen zag, doet ons de vraag of het niet goed zou zijn, dat de kerkeraadsvergaderingen vooraf aan de gemeente werden bekend gemaakt en opengesteld voor gemeenteleden, die haar wenschten bij te wonen. Met name wenschte hij dien maatregel te zien toegepast op de classicale visitatie, opdat ieder gemeentelid zou kunnen weten, hoe de toestand in de Gemeente is.

Het komt ons voor, dat het antwoord op die vraag, zooals zij hier voor ons ligt, niet zoo gemakkelijk is te geven.

Ongetwijfeld leert ons het voorbeeld van het eerste Apostel-convent te Jerusalem, waarbij niet alleen de ouderlingen en de apostelen, maar heel de gemeente tegenwoordig was, dat tegen de aanwezigheid van gemeenteleden bij een kerkelijke samenkomst op zichzelf geen het minste bezwaar bestaat. In onze meerdere vergaderingen, zoowel van onze classen als synoden, wordt dan ook meestal de regel gevolgd, dat belangstellende hoorders worden toegelaten. En ook onze kerkeraden zijn gewoon, zoodra het handelingen betreft, die de geheele gemeente aangaan, zooals het verkiezen van ambtsdragers enz., de gemeenteleden saam te roepen en aan de actie te doen deelnemen. Ten onrechte worden deze vergaderingen soms gemeente-vergaderingen genoemd; een begrip, dat onze kerkenorde zelfs niet kent. Feitelijk zijn deze samenkomsten, als men zoo wil, publieke kerkeraadsvergaderingen, waarbij de leden der gemeente worden opgeroepen om aan den kerkeraad van hun keuze blijk te geven.

Principieel is er dus geen het minste bezwaar tegen, aan gemeenteleden toegang tot de kerkeraadsvergaderingen te verleenen. Wat bij Synode en Classis geoorloofd is, kan bij den Kerkeraad niet ongeoorloofd zijn.

Dat desniettegenstaande in de practijk de kerkeraden meest in besloten vergaderingen saamkomen, ligt in den aard van de onderwerpen, die daar aan de orde komen. In de meerdere vergaderingen worden meest zaken behandeld, die een algemeen karakter dragen. Tuchtzaken en persoonlijke quaesties, waarbij de vergadering vanzelf in comité overgaat, vormen hier een uitzondering. Publiciteit kan hier dus als regel worden gesteld.

Maar in de kerkeraadsvergadering is de verhouding juist omgekeerd. Hier wordt het grootste deel van den tijd in beslag genomen door meêdeeling van hetgeen de ouderlingen op hun huisbezoek hebben waargenomen. De beraadslagingen zullen dus meestal over bepaalde personen loopen. En het ligt in den aard der zaak, dat zulke besprekingen een intiem karakter dragen. De gemeente bij zulke vergaderingen toe te laten, zou in strijd zijn met den eisch der broederlijke liefde en alle vrijheid van bespreking onmogelijk maken.

Hetzelfde geldt natuurlijk en zelfs in nog sterker mate van de classicale visitatie. Wie de vragen nagaat, die men bij deze visitatie pleegt te doen, zal zien, dat zij in hoofdzaak loopen over de ambtsvervulling, leer en leven der ambtsdragers. Het *persoonlijk* karakter van deze visitatie maakt publiciteit uiteraard onmogelijk. Bedenkingen, die de kerkerard tegen een der ambtsdragers heeft, behooren eerst in *besloten* kring behandeld te worden, voordat de gemeente er kennis van krijgt.

Dit neemt echter niet weg, dat wij het van harte met onzen lezer eens zijn, dat meerdere publiciteit voor ons kerkelijk leven wel gewenscht is. De kerkeraadsvergadering mag niet een „onder onsje" worden, dat geheel buiten de gemeente om handelt en besluit. Het organisch verband tusschen kerkeraad en gemeente moet worden gehandhaafd ook door de gemeenteleden in de kerkeraadshandelingen te doen meeleven.

Het is daarom uitnemend, dat in de meeste groote kerken de gewoonte in zwang is gekomen om een kort verslag van de kerkeraadsvergadering te publiceeren. Daardoor weet de gemeente althans wat haar opzieners hebben besloten.

En evenzoo zouden wij er geen het minste bezwaar inzien, dat de kerkeraad bij de behandeling van *algemeene zaken*, aan belangstellende gemeenteleden de gelegenheid gunde de vergaderingen bij te wonen.

Terwijl eindelijk, wat de classicale visitatie aangaat, door ons in overeenstemming met het oude kerkelijke gebruik, steeds de regel is gehandhaafd, dat deze visitatie niet buiten de gemeente mag omgaan. Aan de gemeente behoort bekend gemaakt te worden, wanneer de visitatie geschieden zal. En wie uit de gemeente zich geroepen acht bezwaren bij de classicale visitatoren in te brengen, behoort daartoe onverkort het recht te worden gegund. De classicale visitatie geldt niet den kerkeraad alleen, maar de kerk in haar geheel. Naar den toestand der *gemeente* wordt onderzoek gedaan. En daarom kan de gemeente zelf van dat onderzoek niet worden buitengesloten. Bij een goede kerkvisitatie behoort daarom in de eerste plaats de kerkeraad te worden gehoord, en daarna gelegenheid te worden geschonken aan de gemeenteleden om hun bezwaren in te brengen.

De Theologische School.

Het verslag van de Curatoren der Theologische School, dezer dagen aan de kerken toegezonden, zal zeker met belangstelling worden ter hand genomen.

Vooreerst blijkt toch uit dit verslag, dat de finantieele ongelegenheid, waarin de Theologische School voor enkele jaren verkeerde, thans overwonnen is. De uitgaven bedroegen *f* 41 826.66; de inkomsten beliepen *f* 43 282, zoodat er zelfs een voordeelig saldo is van *f* 1455.34. Nu mag bij deze cijfers wel niet uit het oog verloren worden, dat enkele extra-giften het tekort in een overschot hebben veranderd, maar daartegenover staat, dat van verschillende kerken de collecten nog niet waren opgezonden en de thans ingediende balans dus niet zuiver den werkelijken toestand weergeeft. Men kan gerust zeggen dat, wanneer de offervaardigheid even groot blijft, de Curatoren der Theologische School zonder finantieele zorg kunnen zijn.

Hierover verblijden wij ons.

Nu de kerken een Theologische School hebben, zou het haar eere te kort komen, wanneer deze school onder finantieelen druk gebogen ging. Trouw aan het in 1892 gegeven woord gebiedt, dat de kerken gezamenlijk dezen last dragen en dit gewillig doen. Het moet niet meer voorkomen, dat onze synodes extra-maatregelen moeten nemen om in een dreigend bankroet te voorzien. Als School der Kerken moest zelfs de hulp van particuliere vereenigingen en contribuanten voor haar niet noodig zijn. Wat van de Kerken uitgaat, behoort door de Kerken te worden betaald.

Minder gunstig dan de financieele toestand schijnt het aantal studenten te wezen. Het schooljaar opende met 28 studenten, waarvan 6 waren ingeschreven voor de propaedeutische studiën. Daar in dit jaar 10 studenten hun studiën voltooid hadden, bleven er aan het einde van den cursus 18 over, waarvan slechts 12 de theologische colleges volgden. Intusschen kan dit cijfer op zichzelf geen bezorgdheid wekken. Door den grooten toevloed van studenten in de laatste jaren is in de behoefte der kerken ruimschoots voorzien. Menige classis telt niet één vacature meer. Te veel aanvoer zou dus eer het gevaar doen ontstaan, dat onze kerken straks verlegen zaten met een aantal candidaten, voor wie geen plaats kan gevonden worden.

De handelingen der Curatoren, die in dit verslag in extenso worden meegedeeld, toonen dat men ook bij verschil van principieel inzicht in goede eendracht heeft saamgewerkt en de belangen der school naar de opdracht der kerken heeft behartigd.

Geeft dit verslag dus in het algemeen oorzaak tot dank aan de kerken, het inleidend woord, dat de Rector schreef, is ditmaal niet gelukkig geslaagd te noemen.

In een officieel verslag, dat namens Curatoren aan alle kerken wordt toegezonden, behoort de strijdtoon niet op zijn plaats. Dat Prof. Lindeboom in particuliere geschriften zijn eigen beginsel verdedigt en degenen, die het niet met hem eens zijn, bestrijdt, is zijn goed recht. Maar waar hij optreedt als Rector der Theologische School om het verslag der Curatoren bij de kerken in te leiden, was het eisch van kieschheid, dat de broeders, die met hem van inzicht verschillen, niet noodeloos werden gekrenkt.

Wanneer Prof. Lindeboom degenen, die de Theologische School met de Vrije Universiteit hadden willen vereenigen op de wijze, die de Synode te Arnhem goedkeurde, beschuldigt van de kerken voortdurend in onrust te hebben gebracht, ja de kerkeraden opwekt om met straf en censuur tegen dezulken op te treden, dan kan hij hierbij kwalijk geacht worden als officieele tolk te spreken van Curatoren en Hoogleeraren der Theologische School.

Moge deze wanklank een volgend maal in het verslag worden gemist. Zal de School niet de school van een fractie zijn, maar de School die door alle kerken wordt in stand gehouden, dan behoort de strijdbijl te worden begraven.

Misverstand.

Dr. H. Schokking uit Vlaardingen dient ons in de *Gereformeerde Kerk* van repliek op onze klacht, dat hij den balk in eigen oog voorbij ziende, den splinter in ons oog aan zoo scherpe critiek onderwerpt.

Vooreerst is het volgens hem onjuist, dat de Gereformeerde broeders in de Hervormde Kerk geen enkele daad doen om aan den onhoudbaren toestand van een Kerk, die geen recht oefent op afwijking der belijdenis, een eind te maken. De Gereformeerde broeders in de Hervormde Kerk zijn juist trouw op hun post blijven staan, terwijl de „doleerenden" en „afgescheidenen", door de Kerk te verlaten, haar aan het ongeloof hebben prijsgegeven.

Gesteld al, dat Dr. Schokking recht had op dit brevet van getrouwheid aan zich zelven en zijn medestanders toegekend, dan dient deze trouw toch uit iets meer en iets anders te blijken dan alleen uit het feit, dat men met de Synodale organisatie niet breken wil. Met evenveel recht zou men aan de reformatorisch-gezinden in de 16e eeuw, die de kerk door de kerk wilden hervormen en daarom niet met Luther en Calvijn meegingen, dit loffelijk getuigschrift kunnen uitreiken. En waar Dr. Schokking nog kort geleden in de *Gereformeerde Kerk*, bij zijn bespreking van de besluiten der jongste Synode, den ontevreden broederen aanried hun kracht te zoeken in „stil te zitten" en af te wachten tot de Geest des Heeren in heel de kerk een geest van verootmoediging en schuldbesef werkte, daar blijft van deze *daden* niet veel over. Eer doet deze raad denken aan een antinomiaansche lijdelijkheid, waarbij *niets-doen* het kenmerk wordt van ware vroomheid. Een standpunt, dat bij den Neo-Kohlbruggiaan begrijpelijk, maar bij den Gereformeerde onbegrijpelijk is.

En in de tweede plaats merkt hij op, dat het bekende gravamen van velen tegen Art. 36 der Confessie, den geheelen politieken en kerkelijken strijd beheerscht en daarom ten onrechte door ons als een splinter wordt gequalificeerd.

Nu begrijpen wij, dat Dr. Schokking gaarne dit geschil over Art. 36 opblaast tot een fundamenteel geschil over de leer. Volgens hem zou de quaestie zoo diep ingrijpend zijn, dat zelfs de Synodes onzer Kerken er aan wanhoopten tot een goede oplossing van dit geschil te komen. Maar ook al ware dat alles juist, dan zal toch zelfs Dr. Schokking ons toestemmen, dat dit gravamen tegen een enkele zinsnede onzer belijdenis kwalijk op één lijn kan gesteld met de afwijkingen der moderne en ethische theologie, die in de Hervormde Kerk vrij haar spel drijven.

Heel dit antwoord rust echter, en daarop wilden wij vooral den heer Schokking wijzen, op een misverstand.

De gelijkenis van splinter en balk was door ons niet toegepast op de afwijkende opvatting van Art. 36, maar op de formeele vraag of de Vrije Universiteit door haar statuten genoegzamen waarborg bood tegen afwijking van haar grondslag.

Door Dr. Schokking was die waarborg onvoldoende geacht, omdat een hoogleeraar, die bezwaren heeft tegen de belijdenis, mits hij deze bedenkingen niet apodictisch op zijn colleges voordraagt, niet wordt afgezet, voordat een Synode over die bezwaren uitspraak heeft gedaan.

In dat feit vond Dr. Schokking aanleiding om een vrij scherpe critiek op de Vrije Universiteit uit te oefenen. Het gravamen tegen Art. 36 moest hierbij als voorbeeld dienst doen. Niettegenstaande Dr. Schokking zelf volkomen terecht opmerkte, dat in dit speciale geval naar den bovenstaanden regel niet gehandeld was en deze casus dus allerminst dienst kan doen om daaraan de juistheid van den gestelden regel te beoordeelen.

Tegen die critiek kwamen wij op.

Wie zelf in een huis woont, dat aan alle zijden in brand staat en in „stille zijn" en „afwachten" heil zoekt, moet geen critiek gaan oefenen op een buurman, omdat bij eventueel brandgevaar de waterkraan wellicht niet spoedig genoeg wordt opengezet.

Dát bedoelden we met te spreken van splinter en balk.

Simulatie.

In het jongste verslag over de krankzinnigengestichten wordt geklaagd over de vele gevallen van simulatie, die den laatsten tijd voorkomen.

Misdadigers simuleeren of veinzen krankzinnig te zijn. Daardoor worden ze aan de straf der Overheid onttrokken en als „ontoerekenbaar" vrijgesproken. En als ze straks in een krankzinnigengesticht worden geplaatst, blijkt dat men met volleerde bedriegers te doen had, die den lichtgeloovigen doctoren en rechters een rad voor de oogen hebben gedraaid.

Zoo blijkt ook hier weer, dat de zoogenaamde crimineele anthropologie ons op verkeerde wegen heeft gevoerd.

Lombroso en de Italiaansche School ging voorop, die in L'uomo delinquente (het misdadigerstype) de leer verkondigde, dat elk misdadiger misdadiger geboren is, tot de abnormale menschen behoort en daarom eer medelijden dan straf verdient. Feitelijk zijn de misdadigers een soort krankzinnigen, aan vaste kenmerken te herkennen, die tot de misdaad gepraedestineerd zijn en daarom hoogstens als ongelukkigen uit de maatschappij zouden moeten geïsoleerd worden.

Deze vrucht van vreemden bodem werd spoedig ook op onzen akker overgeplant. In wetenschappelijke handboeken en op colleges deed de nieuwe theorie opgeld. Straks deed haar invloed in de practijk zich gelden. Al meer werd het gewoonte van de advocaten, om bij elke interessante strafzaak in den schuldige een abnormaal mensch te zien en daarom vrijspraak te pleiten. En de heeren misdadigers, die om deze nieuwe wetenschap in hun vuistje lachen, werkten hunnerzijds gaarne mede, door een krankzinnigheid te veinzen, waarvan in hun al te leepe hersenen geen spoor te ontdekken viel. Een kort verblijf in een krankzinnigengesticht, waaruit ze straks als genezen worden ontslagen, was toch altoos te verkiezen boven jarenlange gevangenisstraf.